

Рецензия

на дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ по специалност 05.02.24 „Организация и управление извън сферата на материалното производство (национална сигурност)“

Автор на дисертационния труд: Даниела Караманова

Тема на дисертационния труд: „Организация на ЕУЛЕКС в Косово“

Рецензент: проф. д-р Ставри Йорданов Фердов, катедра „Опазване на обществения ред“ – АМВР

1. Обща характеристика и структура на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от увод, две глави, заключение и библиография. Обемът му е 297 страници, в това число 9 приложения. Списъкът на използваните източници съдържа 79 заглавия на кирилица и на латиница, 29 броя европейски и вътрешноправни нормативни актове, както и 22 официални страници на европейски и косовски институции, достъпни чрез Интернет.

2. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Актуалността произтича от обстоятелството, че параметрите на средата на сигурност в света и особено в Европа се доближиха до тези от „Студената война“. Самата полицейска дейност в условия на мисии, и в теоретичен и практически аспект е „неизследвана територия“ чрез

научни методи и се нуждае от развитие, за да отговори на новите заплахи, рискове и предизвикателства. Друго обстоятелство, подкрепящо актуалността са последните зловонни събития в отношенията между Сърбия и Косово: влакът, който свързва двете държави с надписи „Косово е Сърбия“. Може да се направи извода, че този конфликт много години ще бъде тлеещо огнище, което е готово да пламне при наличие на условия за това.

Значимостта е свързана с мястото и ролята на мисиите в съвременната среда на сигурност. Именно мисиите под егидата на международните умиротворителни, правоналагащи и правоохранителни организации са едни от основните гаранции на сигурността и опазване на обществения ред в региони с много заплахи и рискове и в среда на „крехки“ демокрации.

3. Познаване на състоянието на проблема

Докторантът е дългогодишен служител на МВР с богат практически опит именно в сферата на подбора и управлението на мотивацията на личния състав. Същият има траен интерес към тематиката, което личи от неговата професионална автобиография, надграждането в образователната ориентация след бакалавър и активното участие като лектор в курсовете за подготовка на полицаи за мисии. Тези обстоятелства допринасят за задълбоченото изследване на проблема чрез съединяване на теория и практика.

Дисертантът познава много добре правните актове, процедурите и моделите на работа на полицейските органи в различните мисии на ООН и ЕС в трети страни. Впечатляващият практико-приложен потенциал на докторанта, познаването на проблема и научно търсене

на пътищата за неговата оптимизация в бъдеще са предпоставките на получения значим научен продукт.

4. Обект, предмет и задачи за постигане на целта и подбор на методики на изследването

В дисертацията ясно са дефинирани обекта и предмета на изследването.

В разработката се поставят следните задачи:

1. Да се изследват теоретико-методологичните проблеми на управлението на мисията на ЕУЛЕКС на базата на събрани източници и работещи практики.

2. Да се открие общото и специфичното в работата на многонационални мисии в конфликтни зони като Западните Балкани и Косово.

3. Да се систематизира правната регламентация на мироопазващата дейност и да се синтезират предложения за повишаването на нейната целесъобразност;

4. Да се направи научно обобщение на моделите за взаимодействие между формиращите се държавни институции и органите на мироопазващите мисии в сферата за сигурност, обществен ред и международните отношения.

5. Да се идентифицират онези характеристики на конфликтните зони, които определят изискванията към качествата на личния състав от мисиите, съставени от военнослужещи, полицейски служители и цивилен персонал.

6. Да се обобщи и покаже организационният цикъл на човешките ресурси в специфичната среда за сигурност и обществен ред зад граница.

7. Да се предложи оптимизация на технологията за подбор, назначаване, ротиране, защита и освобождаване на персонала в мисиите.

8. На базата на опита от ЕУЛЕКС да се очертаят насоки за усъвършенстване на българското участие в международни мисии и управлението на персонала работещ във враждебна среда, подложен на голям стрес и заплахи.

Задачите са точно формулирани и в много пълна степен постигнати в процеса на изследването.

- Формулираните в увода работни хипотези за необходимостта от ролята на човешкия фактор в мисиите и изработването на нови механизми за управление на процесите в ЕУЛЕКС и българските институции за сигурност и международна дейност са доказани.

Използваната методика се характеризира с разнообразност и научна задълбоченост. Дисертантът е използвал много умело както теоретичния анализ, така и емпирични подходи за доказване, или отхвърляне на теоретични тези и хипотези. Теоретичният анализ се опира на критичното осмисляне на писаното в направлението „сигурност и участие в мисии“, а емпиричните подходи са подбрани внимателно и осигуряват **надеждност, валидност и представителност** на изследването. Проведеното ЕСИ е лично дело на автора чрез използване на специализираните софтуерни продукти SPSS и Survey Monkey за набиране и анализ на информацията от 120 респондента.

Изброените задачи на изследването се отразяват в структурата на дисертацията и съдържанието на отделните ѝ части.

В първа глава – „Теоретична и правна постановка на ЕУЛЕКС“ авторът разглежда много задълбочено историческите предпоставки за появата на държавата Косово и съответно на полицейската мисия в Косово чрез анализ на станалото в региона. Такъв поглед ни е нужен и то поглед именно на непредубедения изследовател, използващ научна методика. Това е така, защото в този конфликт има много история, инстинкти и емоции, предопределени от същата история. В частта „теоретични аспекти“ е направено изследване на основните понятия в теорията на сигурността и етапите на международните мисии. Много добро впечатление прави задълбочеността на докторанта в овладяване и интерпретацията на написаното досега.

Пътят на анализа е дедуктивен: от теория и история към право, което според моето скромно виждане отразява в по-вярна степен търсенето на „трудната“ историческа истина за основанията за съществуване на новата държава и пътищата за балансиран и независим подход на полицейските сили при правоналагащата и правоохранителна дейност в региона.

Правната система, регламентираща дейността на ЕУЛЕКС е разгледана много задълбочено и при постоянен фокус върху организационната диагностиката за наличие, или липса на такава система в конкретната мисия.

В глава втора – „Организационен цикъл в ЕУЛЕКС“ докторантът последователно и системно представя съществуващата организация на дейността.

Държа да подчертая автентичния поглед и интерпретация на съществуващата организация. Авторът детайлно е изследвал практическите подходи на планиране , взаимодействие и контрол на полицейските мисии, като критически ги е осмислил, подредил, систематизирал през неговите схващания. Нещо повече, той се е опитал да ги обогати творчески с нови подходи. Това се отнася особено за частта „Подбор на персонал за работа в мисията“ от глава втора.

Нека да подчертая високата практико-приложна стойност на изследваното и предложеното като модел, защото то практически може да служи като наръчник за Българския контингент на полицейските мисии в чужбина.

5. Приноси на дисертационния труд

- Генерирано е ново знание: дисертационния труд е първият цялостен анализ, базиран на задълбочено теоретично изследване на ЕУЛЕКС като мисия, система и човешки потенциал. За първи път по темата се събират и обобщават познания в сферата за сигурност и поведение в конфликтната среда на Западните Балкани в условията на изграждаща се държавност в Косово. Това е теоретична постановка, проверена на базата на личен опит и ЕСИ в мироопазваща организация.
- Осъществена е систематизация на многобройните правни актове, регламентиращи дейността на мисиите.

- Идентифицирана е тенденция за навлизане на света в етап от интензивни етнорелигиозни конфликти от типа на Косово и е предложен модел на мироопазване в който ЕС да е лидер
- Оформените предложения за цялостна еволюция на правната рамка на Косовската държавност и чувствително намаляване на обема на правната рамка на мисията в Косово.
- Комплексът от предложенията относно усъвършенстване на подбора, назначаването и организационния цикъл на човешките ресурси на мисията
- Дидактическите приноси реализирани чрез апробирането на новото знание в курсовете за мисии в Академия на МВР

Всичко това аргументира **извода за много високата теоретична и практико-приложна стойност на дисертационния труд.**

6. Преценка на публикациите и автореферата по дисертационния труд

Авторът има две самостоятелни публикации и две публикации в съавторство, свързани с дисертацията. Това от своя страна показва устойчивия научен интерес към темата и активност на докторанта.

Авторефератът е разработен прецизно и детайлно и отразява съдържанието на дисертационния труд.

7. Забележки и препоръки към дисертационния труд и автореферата.

- в бъдещата си творческа дейност препоръчвам на г-жа Караманова да постигне още по-висока степен на еманципиране от стила на своя научен ръководител (който в същност е доказал се и

добре познат в неговото богатство и експресивна обогрeност), включително в най-отговорното и трудното: в синтеза на постигнатото и да върви решително и категорично към своя автентика, даже и в частта „синтез“ на своите бъдещи книги.

Тази бележка не намалява високата научна стойност на представения труд.

8. Заключение и оценка

В заключение бих искал да дам много висока оценка за докторската дисертация на г-жа Даниела Караманова. Считам, че работата по дисертацията е постигнала целта си – докторантът е развил способност да решава самостоятелно научноизследователски проблеми със съвременни научни методи. Освен това дисертацията е сериозен тласък в научното осмисляне на теорията и практиката на полицейски мисии.

В заключение си позволявам да предложа на уважаваното научно жури да присъди на автора на дисертационния труд на тема:

„Организация на ЕУЛЕКС в Косово“ - г-жа Даниела Караманова, образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление „Национална сигурност“, специалност „Управление извън сферата на материалното производство (национална сигурност)“.

18.01.2017г.

София

Рецензент:

(проф.д-р Ставри Фердов)